

Editörden

From the Editor

2016 baharı itibariyle dergimiz Tanrı Tasavvurları dosyasının ikinci kısmı ile yoluna devam etmektedir. Bilindiği gibi geçen sayımızda başlattığımız dosyada bir tahayyül çabası içerisinde olduğumuzu ortaya koymuştuk. Dosyanın ikinci kısmında da böylelikle önemli konularda araştırma yazıları birer katkı olarak ortaya çıktılar. Bu sayımızdaki ilk makale filolojik bir perspektiften yapılan bir araştırmayı temsil etmekte ve *lafzatullahı* konu almaktadır. Burada Allah Lafza-i Celal'inin etimolojik, semantik ve fonetik olarak çözümlenmesi amaçlanmaktadır. İkinci makale felsefe alanıyla ilgili olup, Farabi felsefesinde *el-Ervel* olarak karşımıza çıkmaktadır. Üçüncü de yine felsefi mahiyettedir ve bu sefer İbn Sina ve Tûsî örneklerinde *Tanrı'nın bilgisi* ele alınmaktadır. Dördüncü makale fıkıh alanıyla ilgili bir araştırma yazısıdır. Makalede oldukça özgün bir konu ele alınmakta ve *fıkahçıların Allah anlayışları* eleştirel bir gözle yeniden incelenmektedir. Burada fıkıh üzerinden insanın Allah ile bağının nasıl şekli unsurlara indirgenip, insanın yaratıcı ile yabancılaşmasının önünün açıldığı ve dahi bunun da sahte bir takım aktörlere zemin hazırladığı türünden hususlar dikkatlerimize sunulmaktadır. Dosya yazılarının sonuncusunda ise felsefe ve sosyoloji gibi son derece geniş düşünüş alanları itibariyle *kurucu filozof ve sosyologların Tanrı tasavvurları* konu edinilmektedir.

Bu sayımızda dosya yazılarımız haricinde ilgiye değer farklı makalelere de yer verilmiştir; Diyanet ve laiklik ilişkisi, İslam ticaret hukuku çerçevesinde mal kavramına ilişkin yeni ve yaratıcı önerilerin getirilmesi, eğitim planlaması vs. türünden meraklara hitap eden yazılar olduğunu düşündüğümüz katkıları okuyucularımıza sunuyoruz. Yine ilk defa olarak bir portre yazısına yer verdik ve Hasan Turabi'nin dikkat çekici hayat ve fikirlerini, buna vakıf bir kalemden oku(t)ma şansını elde ettik.

Genel bir hasbihal mahiyetinde şunları da sizlerle paylaşmak istiyoruz. Sosyal bilimlerle ilgili tahayyüller noktasında ilgi sahibi olan herkesin malumudur ki üretilen bilgiler üretildikleri ortam ya da bağlamdan tecrid edilemezler. Her şeyden önce zamanın ruhu denilen bir hususun varlığı söz konusudur. İnsanlar genelde bilgilerinin toplum ve kültür ile ilişkiselliğinin ya farkında değildirler ya da bu durumu göz ardı ederler. Oysa bu ilişkisellik nazarı itibara alındığında eleştirel boyutlar ve sınırlılıklar devrede kalmaya devam edeceği gibi,

insanların içinde buldukları konum muvacehesinde hem kendilerinin ürettikleri hem de başkaları tarafından üretilen fikirlerin bilincinde olmak gibi bir avantajlı durum muhafaza edilmiş olacaktır.

Bugünkü durumda modern bir dünyada yaşıyor olduğumuza dair genel bir kabul ile karşı karşıyayız. Böyle bir dünyaya kendimiz olarak gelip gelmediğimiz hususu, dünyanın modernleşme süreçlerine ilişkin çeşitli örnekler bağlamında farklı değerlendirmelere konu olagelmıştır ve etmekte de devam edecektir. Buna vereceğimiz cevaplar kim olduğumuz ve nerede durduğumuzla yakından ilgili görünmektedir. Evet “modern” insanlar ancak bu modernlik ezeli bir durumu temsil etmemektedir. Bizim kültürümüz itibarıyla -diğer tüm toplumlarda olduğu üzere- bir modern öncesi dönemimiz /hayatımız/tarihimiz/hafızamız var. Her ne kadar zihnimizin ötesine itelemek iste(n)sek de bu hafıza sık sık hayatımızda, ilişkilerimizde, görüşlerimizde nüksedip duruyor. Bu da çeşitli endikasyonlara yol açıyor.

Modernlik sonrasında önce gelenek reddedildi ve bizim Batılı anlamda *muasır, medeni* bireyler olmamız öngörüldü ve buna ilişkin bir fikiryat mirası ile karşı karşıya bırakıldık. Ancak zamanın tabiatı gereği bedenlerimiz gibi fikirlerimiz de hızla yaşlanıyor ve bir süre sonra çeşitli zaafiyetlerle malul hale geliyor.

O kadar ki, dünün gençleri konumundaki fikirler bugün artık oldukça itibar kaybetmiş “yaşlılar” halinde kenara itilmeye başlıyorlar. Ama onlar inatla bu hayattan vazgeçmeye, hayatta kalmaya çabılıyor, hatta o eski enerjilerini kaybetmemek üzere ellerinden geleni yapmaya çabılıyorlar.

Buna mukabil modernliğin tahtını devraldığı gelenek ise bugün yeniden ama farklı nesiller ve ellerde yeniden dönüş süreci yaşıyor görünüyor. Eskinin kadim geleneği üzerine musallat olmuş durumda bir takım gelenekçi aktörler bugünlerde her geçen gün yeni mevziler kazanıp, dünyanın bilgisini tekelleştirmeye ve sansüre tabi kılmaya çabıyorlar. Ama her ikisi için din ayrılmaz bir fon oluşturuyor. Bu negatif ve pozitif çabalar dahilinde her iki durumda da *ed-Din*in gölgelendiğini, bastırılmaya ve kontrol altına alınmaya çalışıldığını görüyoruz.

Bu olumsuz durumdan çıkışın çözümünün bu eski ile yeni karşısında bunlar arasındaki sürekliliği zedelemeyecek bir itidal çizgisinden geçtiğini düşünüyoruz. Bu bakımdan ne modernist ne de gelenekçi olmadan ama kadim geleneği yeni durumda yaşatabilmeyi ve yeniden üretmeyi amaçlayarak faaliyetlerimizi sürdürmek durumundayız. Mütevazı çabalarla başlayan adımların bir gün akıp giden bir nehir haline gelmesi ümidiyle..

İhsan TOKER